

Zij verzetten zich n.l. tegen de omschrijving van het verbond, zooals deze in de bekende Toelichting, welke de Synode van 1942 op haar leerbeslissingen gaf, voorkomt.

Daarin wordt het verbond namelijk getypeerd als „de betrekking, waarin de gemeente Gods als geheel en elk harer leden persoonlijk door Christus is gebreikt”. Deze betrekking wordt dan nader belicht als gezegd wordt dat het tot het „wezen”, tot den „inhoud” van het verbond behoort, dat het heil niet slechts aanbiedt, maar metterdaad geeft en dat de belofte des verbonds een „onvoorwaardelijke heilsbelofte aan de uitverkorenen” is.

Tegenover deze verbondconstructie eigen opvattingen uiteenzettend, sluiten de vijf broeders zich aan bij mannen als Calvin, Ursinus e.a. en omschrijven het verbond als „een wederkerige overeenkomst” (mutua conventio). „In deze omschrijving — zoo redeneeren ze — komt toch, zonder dat men tekort doet aan het monopleurisch karakter van het verbond ten opzichte van de diepste gronden en oorzaken van zijn ontstaan, direct het wederkerigheidskarakter van het verbond op den voorgrond, terwijl daaraan tekort wordt gedaan, wanneer men, als de Toelichting, alleen spreekt van een betrekking waarin wij tot God zijn gebracht. Het verbond immers is niet onze betrekking tot God, doch een nadere en zeer bepaalde regeling van die betrekking. Evenals het huwelijk niet is „de betrekking” tusschen man en vrouw, maar een nadere en zeer bepaalde regeling daarvan. Op dit wederkerigheidskarakter legt b.v. Calvin veelvuldig nadruk, wanneer hij het verbond omschrijft als een wederkerig verbond (mutuum foedus); een wederkerige overeenkomst of afspraak (mutua pactio); een wederkerige relatie of betrekking (mutua relatio); een wederkerige overeenstemming (mutuus consensus); terwijl hij ook spreekt van de twee partijen (duae partes) en de wederkerige verplichting (reciproca obligatio).

Deze elkander aanvullende en onderling bepalende omschrijvingen van het (genade) verbond openen direct reeds de mogelijkheid om de schriftuurlijke gegevens van het verbond beter tot hun recht te doen komen, dan de vervanging daarvan door het onjuiste en vage begrip „betrekking”. Te meer onjuist achten we deze laatste omschrijving, wanneer daarna bij de nadere bepaling van deze betrekking de vraag naar den inhoud van het verbond bepaald wordt vanuit het dilemma dat het verbond of alleen maar zou aanbieden, of metterdaad „de inwendige genade” geven. Hierdoor wordt een valsche tegenstelling gemaakt, die in haar beide deelen onjuist is en, door bepaalde gegevens van Schrift en belijdenis geen recht te laten wedervaren, essentiële elementen van het verbond (die dus tot het „wezen” of den wezenlijken inhoud van het verbond behooren) verwaarloost. Men snijdt zichzelf daardoor de mogelijkheid af om, wat vroeger genoemd werd de „conditiën” van het verbond, als integreerend bestanddeel van het verbond te zien.

Het is toch op grond van de Schrift niet vol te houden, dat wezen en inhoud van het verbond bepaald mogen worden van uit de tegenstelling of aanbieden of geven, omdat de HEERE in het verbond de genade nimmer aanbiedt zonder meer, of geeft zonder meer. En dat de Toelichting dit „geven” aldus opvat, blijkt uit het door haar gestelde dilemma, als ook uit het spreken van „de onvoorwaardelijke heilsbelofte”. Zoowel aanbod als schenking is toch (aangezien „onberouwelijk” en „onveranderlijk” en „vrijmachtig” niet hetzelfde is als „onvoorwaardelijk”) nimmer zonder bepaalde voorwaarde, zonder welke het verbond geen verbond zou zijn. De belofte des heils, die haar grond vindt eenig en alleen in het welbehagen des HEEREN, komt, als ze ons in het verbond wordt geopenbaard, niet anders tot ons dan in conditioneelen vorm, d.i. met bevel van geloof en bekeering. En de schenking is in het verbond slechts schenking van bonds goederen, d.w.z. van voorwaardelijk beloofde goederen.

Uitvoerig beargumenteert het vijftal vervolgens hun beweringen uit de Schrift en de belijdenis. Waarbij ze er den nadruk op leggen, dat zij met de oude Gereformeerden over conditiën van het verbond spreken met scherpe afwijzing van de remonstrantsche constructie daarvan. Gereformeerden konden inderdaad vrijmoedig van conditiën blijven spreken „omdat ze tegelijk beleden, dat de HEERE bij zijn uitverkorenen door zijn Geest ook uitwerkt en geeft, wat Hij eischt. Hijzelf schenkt hun ook de vervulling van deze conditiën. Maar daarom blijven het nog wel conditiën, voorwaarden des verbonds, zooals ook het bevel, dat met de belofte is verbonden, waarlijk bevel blijft, al belooft de HEERE te geven wat Hij eischt. De toezegging dat de HEERE Zelf in Zijn uitverkorenen zal uitwerken wat Hij eischt, bracht hen er niet toe om de conditiën (het bevel van geloof en bekeering) uit de bepaling van het wezen des verbonds te elimineren, zoodat het verbond geheel zou opgaan in de belofte (promissio), of nader nog, zooals de Toelichting doet, in de schenking, het metterdaad geven (donatio) zonder meer. De belofte van het evangelie, d.i. de belofte des verbonds (het eeuwige leven) komt naar de Dordtsche leerregels (Hoofdst. II, 5) steeds tot ons in conditioneelen vorm”.

UIT DE SCHRIFT

HET BROOD DER PRIESTERS WORDT HET BROOD DER KERK.

En er kwam een man van Baäl-Salisa, en bracht den man Gods brooden der eerstelingen, twintig gerstebrooden, en groene aren in hare hulzen; en hij zeide: Geef aan het volk, dat zij eten. 2 Kon. 4:42.

En er kwam een man van Baäl-Salisa. Die man is voor ons een totaal onbekende. Ook zijn woonstede weten de geleerden vandaag niet meer precies aan te wijzen. Maar hij staat op den eenen weg, dien God in Christus neemt ter verlossing der wereld. En het gebeurde met deze brooden der eerstelingen vormt mede een accoord in het groote loflied der zaligheid.

Het is een simpel verhaal. Deze man brengt Elisa, die zich waarschijnlijk te Gilgal bevindt, brooden der eerstelingen. Twintig gerstebrooden. En dan moeten wij niet aan onze brooden denken. Het zijn maar kleine broodjes, zoo klein, dat er drie nodig zijn om een maaltijd te vormen voor een man. Dus een man of zeven hebben er een maaltijd aan. Dat het inderdaad maar weinig is blijkt wel uit het feit, dat de man zijn twintig gerstebrooden uit zijn zadeltzak haalt. Want zoo zullen wij den tekst moeten lezen: „Er kwam een man uit Baäl-Salisa, die bracht aan den man Gods als eerstelingenbrood twintig gerstebrooden en arenkost in zijn zadeltzak”.

Deze man is een van de getrouwen in den lande. Hij kent de wet Gods, en hij handelt naar de wet Gods. Immers het is de wet des Heeren, die de eerstelingen van den oogst vraagt als een dankoffer voor den Heere. Hij, die de eerstelingen des lands brengt, uit daarmee zijn dankbaarheid voor het ontvangen van Kanaän na de verlossing uit Egypte. Dit dankoffer werd naar den priester gebracht, die het voor het altaar des Heeren neerzette. Alzoo werd beleden, dat Kanaän louter gave was. In het offer der eerstelingen werd Kanaän met al zijn vruchten den Heere gewijd.

En de Heere bestemde deze eerstelingen tot onderhoud van de priesters. Zij mochten deze heilige spijs eten voor zoover zij zelf heilig waren. Met het brengen van de eerstelingen werd dus beleden: Kanaän is Uw land, o God. Het is Uw eigendom, Uw erfenis. En als de Heere dan deze eerstelingen tot spijs geeft aan de priesters, dan zegt de Heere daarmee, dat deze priesters de erfenamen Gods zijn, dat hun Kanaän toekomt, hun, die Hem dienen in Zijn tempel, die cultisch rein zijn als afbeelding en profetie van het geheiligd zijn door den Geest. Zij waren Gods koninklijk priesterschap, en als zoodanig erfenamen Gods. Dat openbaarde de Heere in de wet op de eerstelingen. Dat was de glorie der priesters. Dat maakte hen tot de grand-seigneurs onder Israël. In de spijs der eerstelingen, die God hun gaf, zeide de Heere: Wees Mij een koninkrijk van priesters.

Maar nu schijnt deze man uit Baäl-Salisa af te wijken van de letter der wet. Want hij brengt deze brooden der eerstelingen niet aan de priesters, maar aan Elisa. Dat kon in het rijk der tien stammen niet anders. De vromen mochten de priesters van den kalverdienst natuurlijk niet als wettige priesters erkennen. En het gaan naar Jeruzalem was hun verboden. En daarom vergaderden zich de kinderen Gods in die dagen rondom de profeten. Zij kwamen op den sabbath en op het feest der nieuwe maan naar hen toe om uit hun mond geleerd te worden. Bij den profet, als drager van het Woord Gods, was in die dagen de wettige kerk, en daar was ook de legitieme dienst des Heeren.

Deze man heeft toch de stem der wet gehoord. Hij moest den Heere Zijn dankoffer brengen. Maar dan moet hij bij Elisa zijn. Hier kan hij God zijn dank betalen en Hem prijzen in zijn lied.

Maar nu komt het wonderlijke. Elisa aanvaardt ook deze brooden der eerstelingen. Hij treedt hier dus in de rechten van den priester in Gods tempel. Hij spreekt dus ook uit, dat hier bij hem de wettige dienst des Heeren is. De tempel mag ontoegankelijk zijn om door middel van het Aäronietisch priesterschap voor Gods aangezicht te verschijnen, het is geen belemmering om den Heere in waarheid te dienen.

En verder, Elisa bestemt deze brooden der eerstelingen voor het volk, voor het gewone volk. Want hier wordt niet gesproken van profetenzones, zooals

Uitgaande van deze reformatische doctrina omtrent het verbond, betoogen ze voorts dat God, hoezeer de kinderen des verbonds op tweërlei wijze de belofte des verbonds beantwoorden, hen toch allen in zijn verbond tot zijn kinderen aannam en dat deze kinderen inderdaad als werkelijke bondelingen moeten worden aangemerkt. Met Calvin houden zij vast dat elke gedoopte individu de betekening en de verzegeling van de eene verbondsbelofte ontvangt. En in een breed betoog handhaven zij de realiteit van verbondsbreuk „in eigenlijken zin” en van een „reële wraak des verbonds”.

in het gedeelte, dat aan dit vers voorafgaat, maar hier is een kring van geloovigen bijeen, een schare van honderd menschen. En nu beveelt Elisa, dat zij allen van deze brooden der eerstelingen zullen eten. Hij zet hun dus de spijs der priesters voor. Hij erkent bij dezen maaltijd niet het onderscheid tusschen priesters en leeken. Zij zitten hier allen aan als een koninklijk priesterschap in den Heere. Over dezen maaltijd schittert pinksterglorie. In dezen kring van geloovigen zien wij de bedeling der schaduwen profetisch heengrijpen naar de schoone toekomst.

Het brood der eerstelingen was voor de priesters. Maar dan moesten zij cultisch rein zijn. Deze cultische reinheid was afbeelding van het geheiligd zijn door den Geest. Hiermede openbaarde de Heere, dat Kanaän met al zijn rijkdom was voor hen, die geheiligd zijn door den Geest.

Nu ziet Elisa deze vergadering als rein, als heilig. Hij vraagt geen Levietische reinheid. Zij zijn rein als hoorders van het Woord Gods. Denk aan wat de Heiland tot Zijn discipelen zeide: Gijlieden zijt nu rein om het Woord, dat Ik tot u gesproken heb. En daarom vormen deze geloovigen met elkander een gemeenschap van heiligen, die gerechtigd zijn tot den maaltijd der eerstelingen, tot de spijs der priesters. Zij worden hier als koninklijk priesterschap erkend. Zij ontvangen dus in dezen maaltijd der eerstelingen Kanaän, en in Kanaän de belofte der vernieuwde schepping, die komende is.

Elisa maakt geen revolutie. Hij breekt de wet Gods niet. Hij laat alleen den diepen zin der wet zien. Kanaän met al zijn rijkdom is voor hen, die, geheiligd door den Geest, den Heere dienen in Zijn tempel.

Zoo heeft ook de Heere Christus de wet niet gebroken maar vervuld, toen Hij aan het kruis den dienst der schaduwen afschafte. En op het Pinkstereest wordt de geheele gemeente uitgeroepen tot een koninklijk priesterschap. Wij zijn nu allen geheiligd in Christus. Wij zijn nu in Hem erfenamen der wereld. God kent geen priesters en leeken meer. Priesters, die als grand-seigneurs Zijn heilgdom mogen betreden en leeken, die van verre staan. Hij kent ook het brood der eerstelingen niet meer als de spijs voor de priesters, en het profane brood als het brood der leeken. Neen, alle spijs is nu priesterbrood om ons te bekomen tot Zijn dienst. Het brood der priesters is nu geworden het brood der kerk.

Dat heeft zijn betekenis voor het dankuur voor het gewas. Wat dit jaar gegroeid is op de velden, en wat als spijs en drank op onze tafels gestaan heeft, dat was de spijs Gods voor Zijn koninklijk priesterschap, dat was de spijs van hen, die het gezegend aardrijk erven. En eten en drinken en werken is nu de ééne dienst der heiligen Gods om Hem in alles en met alles te dienen en Zijn Naam te verheerlijken.

Het brood der priesters het brood der kerk.

Hoe duur is dan onze roeping om Hem te dienen; om Hem te dienen als een koninkrijk van priesters, geheiligd in Jezus Christus!

Het dankuur voor het gewas heeft het ons weer ingescherpt; het brood was heilig, en het water was heilig in Hem, en wij zijn geheiligd in Hem. Die ons met de gansche wereld kocht met Zijn dierbaar bloed.

Leer mij, o God van zaligheden, mijn leven in Uw dienst besteden. v. d. B.

BRIEVEN VAN DE REIS

DE CRITIEKE handbeweging.

Een goed chauffeur moet voor een artist wel 'n prachtgezicht wezen. Zie hem daar gemakkelijk achterover leunen, en let op het spel van zijn handen. Loosjes aait de rechter het stuurrad en onderwijl laat hij de linker manipuleeren met zijn sigaar of, wat overigens zijn geest verstrooit, soms brengt hij die linker even achteloos uit het raam, om, verveld als 't ware, een of andere aanwijzing te doen aan den collega-soezer achter hem, en dan laat hij de rechter even 'n klein kleinigheidje dwang oefenen op 't stuurrad, dat even gehoorzaamt, maar dan ook dadelijk weer losgelaten wordt en in zijn ouden stand terugspringt. En zie, zóó heeft de man een bocht genomen, die beslissend is voor den weg dien gij zult gaan.

Een artist ben ik niet; maar toch voelde ik even iets van het gewicht van het achtelooze gebaar, waarmee in den achternamiddag van Zaterdag 4 October de schoonzoon van Rev. Hoeksema, n.l. ds. Doeze van Bellflower (Californië), voor de laatste maal de auto, waarin we samen zaten, afvoerde van den weg, die langs de kust van den Stillen Oceaan loopt. Toen die bocht genomen was, de tweede maal, toen wist ik: nu gaat K. S. weer terug, terug, terug. Hij heeft wel een paar dagen zich vastgezet aan die kust van den Pacific, het uiterste Westelijke puntje van zijn trip, maar na die bocht is 't onherroepelijk: het Oosten in. 't Noord-oosten? Goed. Dat is óók Oosten.

Dat was Zaterdagmiddag 4 Oct.: Het is nu Maandag 13 Oct. Voor 't eerst na mijn vorig briefje, geschreven in den trein naar Californië, is er weer wat tijd voor De Reformatie: weer zit ik in den trein van Bozeman

(in Mont.
ik nu wée
te schrift
Pacific R
sneer ont
niet. Ik v
de neder
de ameri
baas, nie
amerika
ontzag v
overtikt.
officium
schrijft
maar i
waren en
schoolle
bij één gr
rest. Dez
overtikte
dagmorge
gedrukt
radio-opn
weer nam
den zette
blj zijn n
ma. Maar
lezing va
jongen ko
En was
matie-zet
excuses t
één van z
dominee
over het
die uitlat
gevaar m
hartediev
gaan afva
ken"? Ma
't euvel g
noemd va
hielpen o
dagen, to
wel af em
Maar sed
zit geen
keningen
een of al
alleen als
soms nog
de opvatt
amerika
ken heb
gebrachte
vluchtige
ken zullen
zit. En op
Zoo heb
indruk va
daarvan
in Pella
tagetijd
van den
quantiteit
'eresse va
verblijft in
vreugde.
mool ook
ze in snee
er zoo gro
wisseling
landsche
ik er late
het roer
Oosten.

In Gran
examen v
vragen he
komen ve
lezers zie
hier leve
vragen, di
grijpt dat
den dienst

Cand.
voorstel
1:16, 17.
niet aanst
het hoofd
En wat m
optrad als
dat deze
hier kunne
het ew
tot zal

De spre
geklopt de
zijn. Toen
het podium
staande d
te kunne
den profes
De twee

orafaat, maar
een, een schare
Eilisa, dat zij
zullen eten. Hij
ers voor. Hij
scheid tusschen
en aan als een
a. Over dezen
In dezen kring
der schaduwen
e toekomst.
r de priesters.
jn. Deze culti-
geheiligd zijn
de Heere, dat
hen, die gehei-
ein, als heid.
id. Zij zijn rein
e Gods. Denk
zeide: Gijlieden
gesproken heb-
t elkaander een
achtigd zijn tot
s der priesters.
erdom erkend.
er eerstelingen
e der ver-
ie is.
t de wet Gods
wet zien. Ka-
die, geheiligd
Zijnen tempel.
e wet niet ge-
het kruis den
het Pinkster-
roepen tot een
en geheiligd in
en der wereld.
eer. Priesters,
nogen betreden
ook het brood
voor de pries-
ter der leeken.
od om ons te
r priesters

dankuur voor
de velden, en
gestaan heeft,
nklijk priester-
gezegend aard-
rken is nu de
in allea en met
r kerk.

tem te dienen;
van priesters,

het ons weer
het water was
Hem. Die ons
dierbaar bloed.
n leven in Uw
v. d. B.



BEWEGING.

artist wel 'n
akkelijk achter-
handen. Losjes
wij laat hij de
wat overigens
die linker even
ls 't ware, een
collega-soezer
even 'n klein
urad, dat even
veer losgelaten
igt. En zie, zóó
s beslissend is

voelde ik even
gebaar, waar-
dag 4 October
l. ds Doeze-
atste maal de
van den weg,
an loopt. Toen
l, toen wist ik:
Hij heeft wel
e kust van den
van zijn trip.
ijk: het Oosten
kosten.
is nu Maandag
je, geschreven
e wat tijd voor
i van Bozeman

(in Montana) naar Chicago. En de zetter moge, als ik nu wéér hem openlijk excuus vraag voor mijn slechte schrift in den schuddenden wagen van den Northern Pacific Railway, niet zóó geprikkeld zijn, dat hem de sneer ontglipt: als je thuis bent, is 't ook zoo fraai niet. Ik wil den zetter graag te vriend houden, want de nederlandsche zijn tot nu toe schappelijker dan de amerikaansche. In Amerika speelt de zetter den baas, niet de redacteur. Als ik copie hier lever aan amerikaansche organen, dan heeft de redacteur zoo'n ontzag voor den zetter, dat hij 't heele gedoe netjes overtuikt. Anders zou de zetter zeggen: Dank u. Zoo'n officium nam b.v. De Vos op zich, zelfs nadat ik per schrijfmachine ditmaal zéér nette copie had geleverd, maar met eenige aanvullingen, die overigens weinige waren en geschreven naar de wijze van een normaal schoolleerling, die „opgegaan" is. „Opgaan" beteekent bij één groep Nederlanders: examen doen; dit voor de rest. Dezelfde De Vos heeft ook al de copie moeten overtuiken voor mijn radiopreek op den laatsten Zondagmorgen in September. Natuurlijk was de copie, die gedrukt zou moeten worden, weer te lang voor de radio-opname, er moest dus geschrapt worden. En weer nam De Vos op zich het verkorte gekrabbel voor den zetter presentabel te maken. Wat zal die man blij zijn met die critieke handbeweging van De Doeze- ma. Maar dat is niet eerlijk: ik geloof hem, als hij bij lezing van deze passage neen schudt met z'n grijzen jongen kop.

En waar moet ik nu na dezen lofzang op den Reformatie-zetter beginnen of eindigen? Ik maak mijn excuses tegenover dhr K. C. v. Spronsen. Toen deze in één van zijn brieven uit Amerika in ons blad van een dominee schreef, dat die het hart stal, heb ik tegenover het nog steeds blozende slachtoffer gezegd, dat die uitlating ongetwijfeld goed bedoeld was, maar het gevaar meebreacht, dat anderen, die minstens evenzeer hartedieven waren en ook gebléken waren, zich zouden gaan afvragen: is van mij soms „het tegendeel gebleken"? Maar de critiek is makkelijk: ik ben zelf in 't euvel gevallen. In den aanvang heb ik namen genoemd van menschen, menschen die me ontmoetten en hielpen en verkwikten. Dat ging vanzelf in die eerste dagen, toen 't nog alles zoetjes-aan liep. Toen kon ik wel af en toe schrijven en de belevenissen bijhouden. Maar sedert is dat laatste onmogelijk gebleven. Er zit geen systeem in deze brieven; zelfs vele aantekeningen, die ik er voor maakte, blijven onverwerkt in een of anderen koffer liggen. Het schrijven gebeurt alleen als er „toevallig" tijd overschiet. En dan moet soms nog z a k e l i j k e copie vóórgaan, zooals die over de opvattingen van Prof. Heyns. Ik hoop, dat de vele amerikaansche vrienden, aan wie ik zooveel te danken heb en die toch van de gemeenschappelijk door-gebrachte periode geen melding of slechts een zeer vluchtige aanduiding in ons blad aantreffen, bedenken zullen, dat er geen enkel systeem in eenig briefje zit. En op een dagboek lijken ze heelemaal niet.

Zoo heb ik in mijn vorigen brief, onder den verschen indruk van Heyns' scripturen, me zóó zeer gehaast daarvan nog iets te schrijven, dat voor het verblijf in Pella en voorts in Iowa en Minnesota geen reportagetijd meer overbleef. Toch zou een verkeerd beeld van den stand van zaken zich vormen, wie uit de quantiteit der geleverde copie tot de qualiteit der in-teresse van den schrijver zou willen concludeeren. Het verblijf in deze omgeving was in zichzelf een groote vreugde. Niet alleen, omdat ik nu pas ontdekte, hoe mooi ook deze gebieden zijn (den vorigen keer zag ik ze in sneeuw en ijs, nu pronkten ze), maar ook omdat er zoo groote belangstelling was en zoo prachtige uitwisseling van gedachten. Hoe sterk is hier de nederlandsche invloed nog merkbaar. Maar misschien vertel ik er later nog wel eens iets van. De lezers weten nu: het roer is gewend: we zijn weer gaande naar het Oosten.

EXAMENVRAGEN.

In Grand Rapids had ik het genoegen een classicaal examen van twee kandidaten bij te wonen. Van de vragen heb ik een gedeelte genoteerd, dat ik (na bekomen verlof) hier publiceer. Vermoedelijk zullen vele lezers zich interesseeren voor de problemen, die hier leven. Men kan ze ongeveer herkennen uit de vragen, die bij zoo'n examen gesteld worden. Men begrijpt dat beide kandidaten werden geëxamineerd voor den dienst in de Protestant Reformed Churches.

Cand. H. J. Knott was de eerste, die een preek-voorstel gaf. Zijn tekst was hem opgegeven: Rom. 1:16, 17. Het trof me, dat — anders dan bij ons — niet aanstonds de preek werd voorgelezen, doch eerst het hoofdstuk, waaruit het tekstverband kon blijken. En wat me nog meer trof, was, dat de kandidaat niet optrad als „lezer", doch als „spreker". Ik geloof dat deze opvatting van zijn taak juist is, en dat wij hier kunnen leeren van de Amerikanen. Thema was: het evangelie een kracht Gods tot zaligheid.

De spreker had een half uur, en — werd niet afgeklapt door den voorzitter, zooals bij ons zou gebeurd zijn. Toen 't half uur voorbij was, stapte hij rustig van het podium af. Weer een fijn examen-trekje: 'n aanstaande dominee moet toonen zelf de klok in de gaten te kunnen houden; de geest van den profeet moet den profeet onderworpen zijn.

De tweede preek werd voorgedragen door cand. J. v.

d. Berg, die 1 Petr. 1 voorlas. Tekst was vs. 13. Dezelfde opvatting van zijn taak als zijn voorganger bleek te hebben, werd ook door hem aan den dag gelegd. Thema was: onze volkomen hoop: 1e haar object, 2e haar basis, 3e haar praktijk.

Daarna volgde dadelijk het onderzoek in de dogmatiek. Beide kandidaten tegelijk. We geven hier een aantal vragen, zooals ze gesteld werden.

(I) Wat is te verstaan onder dogmatiek? Wat is „theo-logie"? Wat is „theo-logie" als eerste locus der dogmatiek? Is God kenbaar? Kunt u God omschrijven? Definieeren? Kunnen we God „begrijpen"? Wat is 't onderscheid tusschen God „kennen" en God „begrijpen"? In welken weg kennen wij God en kunnen wij Hem kennen? Is er daartoe iets meer noodig dan openbaring? Kan een ander shepsel dan de mensch God kennen? Kennen alle menschen God? Is er „aangeboren" Godskennis? Wat verstaat men daaronder? Kan een mensch atheïst worden? Kunt u bewijzen dat God bestaat? Zijn er wel pogingen gedaan om het bestaan Gods te bewijzen? Welke? Zijn dat rationeele bewijzen? Kunnen we met dezelfde redeneering ook „bewijzen" dat er geen God is? Wat is het teleologisch bewijs? Als het bestaan van doelmatigheid buiten God een bewijs zou zijn dat er een God is, kan men dan ook niet zeggen dat er dan wel iemand of iets zal kunnen zijn, dat God doelmatig heeft „ingericht"?

Wat is het moreele bewijs? Wat is Gods „wezen"? Is God een persoonlijk wezen? Wat is de betekenis van Gods naam? Zijn alle openbaringen Gods openbaringen van Zijn naam? Noem eenige „eigen namen" van God? Is „Elohim" „meervoud"? Wat voor een „meervoud"? Zoolets als de Heer der Heeren? „de Koning der Koningen"? Wat beteekent „Jehova"? Waar is die naam geopenbaard? Heeft God te voren zich niet als Jehova geopenbaard? Hoe zqudt u de triniteit kunnen omschrijven?

(II) Wat is Gods eerste werk in den tijd? Wat is scheppen? Wat beteekent: dat God alles zag wat Hij gemaakt had en zie het was zeer goed? Beteekent dat ook, dat alles aan zijn doel beantwoordde? Wat beteekent „in den beginne"? Is er 'n vervulling in Gods raad? Was die raad er ook „in den beginne"? Wat is de inhoud der evolutie-theorie? Is er in de werkelijkheid eenige basis voor die theorie? Is er geen relatie tusschen de schepselen, die op descensie wijst? Was de schepping in zes dagen of „tijdperken"? Bewijs? Wat zijn de „wateren boven"? Wat weet u van de schepping van den mensch? Is het „beeld Gods" iets dat is toegevoegd aan 's menschen natuur? Zal de mensch altijd een beeld Gods blijven? Waarin bestaat het beeld Gods? Wat was Adam's relatie tot God? Hoe werd Adam 'n vriend en dienaar Gods? Behoorde dat tot zijn schepping? Is de mensch altijd in de verbondsrelatie zoolang hij mensch is? Is het feit, dat de mensch in ellende en dood gevallen is, de oorzaak dat die verbondsrelatie ophield? Wat is dood? Wat was Adam's relatie tot de menschheid? Had Adam een vrijen wil? Wat is Gods voorzienigheid? Wat zijn wonderen?

N a v r a g e: Hoe is „evolutie" door u omschreven? Wat is het verschil tusschen evolutie en ontwikkeling? Heeft de mensch nog het beeld Gods? Wat is „goed", in betrekking tot de begrippen „compleet" en „geadopteerd"? Nadere omschrijving gevraagd van de relatie tusschen „in den beginne" en „Gods raad". Kan de schepping God op eenigerlei wijze „verrijken"? Wat was dan het doel der schepping?

(III) Waarover gaat het 3e deel der dogmatiek (christologie)? Valt het genadeverbond er onder? Waarin kennen we den Middelaar? Welke zijn de namen? Wat beteekent „Christus"? Wat beteekent „zalving" bij Hem? Onder welk gezichtspunt kan men het genadeverbond rekenen tot dit of een ander deel der dogmatiek? Wat is de inhoud van den naam „Jezus" (afleiding van den naam)? Wat is de belijdenis omtrent Christus' naturen? Schriftbewijs? Voor de mensche-lijke natuur? Voor de goddelijke? Voor de vereeniging der twee naturen in één persoon? Wat is incarnatie? Schriftbewijs? Hoe is de incarnatie gerealiseerd? Wat denkt u van de „maagdelijke geboorte"? Waarom was er noodzaak van incarnatie? Waarom moest de Middelaar mensch zijn? Waarom God? Wat is een „officium"? Hoeveel „officia" heeft Christus (blijkbaar zijn hier „ambten" bedoeld)? Waarom heeft Christus zijn 3 ambten? Wat is het karakter van Christus' lijden? Wat beteekent „plaatsbeksleedend"? Kunt u in 't kort zeggen, hoe aan Gods rechtvaardigheid voldaan werd en worden kon door Christus dood? Was Christus zelf daartoe gewillig? Wat is Christus' opstanding en haar betekenis? Welke relatie is er tusschen Christus' opstanding en ons „leven"? Wat is Christus' positie vandaag in den hemel? Hoe drukt de confessie dat uit? Wat beteekent „zitten aan Gods rechterhand"? Verband tusschen Christus' verhooging en het wereldbestuur? Welk?

Navragen: Als Mozes gewillig geweest was tot betaling voor anderen, ware dat voldoende geweest? Is Christus' gewilligheid de eenige reden voor zijn kunnen betalen? Twee naturen in één persoon werden bewezen door „Chalcedon"; is een concilie-besluit wel een bewijs? Hebt u een Schriftbewijs? Is een „officium" alleen een kwestie van autorisatie of ook van verplichting? Werd de noodzakelijkheid dat de Middelaar God moest zijn, juist omschreven en gefundeerd?

(IV) Wat is soteriologie? Nadere omschrijving gevraagd. Wat is „leer der verlossing"? Wat zijn de ver-



CONTACT MET MARS.

We leven toch in een geweldigen tijd. De wonderen der techniek volgen elkaar met duizelingwekkende snelheid. En — wij loopen onzen achterstand in! We komen er! We zijn straks die menschen van de wereld een halve lengte voor!

„Trouw" bracht het bericht.

Niet in een hoofdartikel, maar in een advertentie. Ik was juist zoo aan het mediteeren over de groote reizen, die onze voormannen tegenwoordig ondernemen. Ze vliegen van Schiphol naar Batavia of het zoo niets is en ze trekken den Oceaan over naar de Vereenigde Staten met hetzelfde gemak waarmee voor enkele tientallen van jaren een dorpedominee naar de stad ging om de classis bij te wonen en zijn haar te laten knippen, een heele rij van professoren en dominees.....

Onze planeet wordt ons reislustig geslacht te klein. Men zoekt thans contact met de maan: Radarstralen schijnen hier hoop op succes te geven. Maar toen ik „Trouw" las, begon de glans van die reizende en trekkende theologen te verbleeken. Mitsgaders het aureool, dat de faam bezig was te leggen om de hoofden van die maanzieke Radar-professoren. Want dat heeft een van „onze menschen" die professoren nu eens afgesnoept. Er is namelijk contact met Mars. U weet, dat is ook een planeet.

Daar is de Heer H. Algra geweest, lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal. Eerlijk gezegd, ik had hem al een poosje gemist. Zoo ongeveer een jaar of drie. Op den Kamper-Schooldag 1946, in 1947 dito. Toen we 's morgens den IJsselbrug over reden zei ik al tegen mijn Vrouw: 't zal me benieuwen of hij er dit jaar is. Maar het was nóg mis.

Nu is het raadsel opgelost. Hij is terecht. En ik weet ook, waar hij al dien tijd geweest is: op Mars! Hij heeft daar bepaald een geheime zending volbracht voor het Centraal Comité. Dat Centraal Comité regelt tegenwoordig wel meer zoo van boven af. Dat zat trouwens in 1944 wat in de lucht. En de Heer H. Algra heeft daar op Mars heel wat ontdekt. Daar zijn niet alleen levende wezens, daar is zelfs een hoogontwikkeld politiek leven: daar is een Antirevolutionaire partij!

De Heer Algra gaat thans het land door en houdt over zijn ervaringen lezingen. Apeldoorn heeft er de primeur van.

Dat kan ik begrijpen. Dat is vanwege de wetenschappelijkheid.

Want Apeldoorn beteekent — het is van 't Grieksch afkomstig — Apollo-doorn: gave van Apollo. En Apollo was bij de oude Grieken de god van de wetenschap. Maar in Apeldoorn begon de tournee. Op 15 October. Op de Jaarvergadering van de Gemeentelijke Centrale van A.R. klesvereeningen sprak de Heer Algra over: „De A.R. Partij op Mars".

Jammer, dat ik dien avond bezet was.

Maar ik ben dankbaar, dat de Heer Algra de broeders op Mars heeft gediend.

En ik geloof vast, dat indertijd Pieter Jelles Troelstra er een soort voorgevoel van gehad heeft, dat zoo iets gebeuren zou.

In een fel debat met dr H. Colijn — ik geloof, dat het over de Vlootwet ging — heeft hij dezen laatste een wapenspreuk aan de hand gedaan: „Tam Marti quam Mercurio": ik heb zoowel Mars (den god van den oorlog) als Mercurius (den god van den handel) gediend.

Dr Colijn is daar toen niet op in gegaan.

Hij heeft den Heer Troelstra héél fijntjes van ans woord gediend.

Maar, me dunkt, de Heer Algra moest het eens overwegen.

„Tam Marti quam Mercurio".

Hij heeft, althans blijkens de advertentie, Mars gediend en zaken gedaan!

D. E. C.

schillende weldaden der soteria? Is de chronologische orde bedoeld in het antwoord? Wat moet de juiste procedure zijn in den opbouw der soteriologie? Wat is regeneratie? Is dat Gods eerste werk in de verlossing? Is de wedergeboorte middellijk of onmiddellijk? (1 Petr. 1:23). Kan men dien tekst ook exegetiseeren met conclusie van middellijke wedergeboorte? Wat bedoelt de term „(on)middellijk"? Is er geen gevaar in de theorie der onmiddellijke wedergeboorte? Hoe bedoelen zij dit? Bedoelen ze, dat Gods werk zich aansluit bij 's menschen werk? Gelooven zij in de algeheele verdorvenheid? Wat is de roeping? Distincties in de „roeping"? Wat is de inhoud van „uitwendige roeping"? Is die algemeen van karakter? Tot wien komt ze? Tot iedereen? Hoe bedoelt u het, als u daarop „ja" zegt? Wat maken sommigen van die „uitwendige" roeping? Waarom maken ze daar een „aanbod" („invitatie") van? Wat is „geloof"? Hoe te onderscheiden? Welke elementen erin?

Navragen: Gelooven alle Arminianen in middel-
lijke wedergeboorte? Zijn allen die daarin gelooven
Arminianen? Geloof een Arminiaan wel in wederge-
boorte? Is God aan middelen gebonden? Is die meening
niet gevaarlijk? Christus vergadert de kerk door Zijn
Woord en Geest; — wat beteekent dat? (Verschil tus-
schen Gods gebruiken van middelen en zijn „gebou-
den“ zijn daaraan?) Kan God wel gelimiteerd worden?
Is er noodzakelijkheid van principieele wedergeboorte,
ook bij kleine kinderen? Komt de eisch van bekeering
tot allen? Wat is de bedoeling van de prediking van
dien eisch? Welke bezwaren heeft de candidaat tegen
„middellijke“ wedergeboorte? Is diens bezwaar wel
werkelijk geldend tegen „middellijke wedergeboorte“?
Is het aanwijzen van gevaren van een term wel fun-
deering van een dogma? Geloof u aan onmiddellij-
ke bekeering? Indien neen, bindt u dan God? Indien
neen, is dan uw bezwaar tegen onmiddellijke weder-
geboorte wel van kracht? Wat beteekent, dat de doo-
den zullen hooren de stem van den Zoon Gods en
zullen leven? Hoe legt u dat uit? Gebruikt de Bijbel
het woord „wedergeboorte“? Zoo ja, is dat dan in den
zin waarin de examinandus het woord gebruikte? Wat
zegt Titus 3:5? Hoe denkt de examinandus over
Joh. 3? En hoe over „wedergeboren“ zijn en over-
geplaatst in het rijk van Gods licht? Kunt u de pre-
diking binden aan een dogmatische onderscheiding in-
zake de wedergeboorte? Bindt God zich steeds aan Zijn
middelen in het heilswerk? Hoe dan inzake Chris-
tus als „middel“? Nogmaals: exegese van 1 Petr. 1:23.
Hoe te denken over de onderscheiding van „weder-
geboorte in engeren en ruimeren zin“? Waar legt de
confessie den nadruk op? Spreekt ze wel in andere
zin van wedergeboorte? Indien in „breederen“ zin we-
dergeboorte genomen wordt, is ze dan middellijk,
ja of neen? Is de orde der soteriologie door Gods Geest
bepaald of door menselijke logica? Als de „uitwen-
dige roeping“ eisch van bekeering heet, hoe is dan de
kwestie van „aanbod“? Is hier „leiding“, „smoecking“?
Als de apostel de menschen „bezweert“, is dat ook
externe vocatie?

(V) (door afwezigheid de eerste
vragen niet aangehoord). Bewijzen dat de kerk
Christus' lichaam is? Verschil tusschen kerk en ver-
eeniging? Wat beteekent de kerk als „vervulling“ en
als „eenheid“? Heeft God de kerk uitverkoren?
Wat beteekent dat? Is u supra- of infralapsarist? Wat
is supra-lapsarisme? Wat is infralapsarisme? Wie
vergadert de kerk? Waardoor? Is de kerk geboren op
t Pinksterfeest? Is er verschil in de „bedeelingen“
van de kerk? Wat is de bedoeling van de termen „on-
zichtbare“ en „zichtbare kerk“? Kan er een zichtbare
kerk zijn, ook als er geen instituut is? Wat is „zu-
ivere“ kerk? Wat zijn de kenteekenen der ware kerk?
Wat is in Gr. R. de ware kerk? Hoe is de consequentie
van uw antwoord ten aanzien van leden van andere
kerken? Geloof u aan de pluriformiteit der kerk? Wat
is de „heiligheid“, wat de „eenigheid“ der kerk?
Wat is karakter en grond van de heiligheid der kerk?
En van de katholiciteit? Moet de kerk streven naar
oecumenicitet? Hoe de eenheid na te streven? Geloof u
in de eenheid eener denominatie van de kerk? Wat
verstaat u onder kerkinstituut? Geloof u in de vrij-
heid der plaatselijke kerk? Wat zijn de ambtsdragers
der kerk? Taak van de ouderlingen? Schriftbewijs?
Taak der diakenen? Wat is noodig voor de bediening
van een kerkelijk ambt? Hoe krijgt men een wettige
roeping? Wie is het Hoofd der kerk? Wat zijn genade-
middelen? Schriftbewijs? Van het Woord als genade-
middel? Is de roeping door het Woord „ernstig“?
Navragen: Kan er een onzichtbare kerk zijn
zonder instituut? Een zichtbare? Wat beteekent
verzegelen de sacramenten? Verzegelen ze ooit den
individu?

(VI) Wat beteekent „eschatologie“? Gelooven de
pantheïsten daaraan? Wat is het getuigenis der Schrift
omtrent het einde? Is een „distinctief Schriftbewijs“
hiervoor? Is de historie een intermezzo? Na den val
of onder het aspect van den val? In Ef. 1:10, wat
wordt daar gezegd? Hoe bedoeld? Wat is de roomsche
opvatting van den tusschentoeestand? Is de leer van
het vagevuur vleeschelijk? Bewijzen daartegen? Wat
zijn de teekenen van Christus' wederkomst? Kunnen
we onderscheiden in de „komst van Christus“? Wat
leeren de premillennianisten? Critiek daarop? Hoe ge-
fundeerd? Hoe leggen ze Openbaring 20 uit? Hoe
staat het met de chronologische orde? Wat is de „bin-
ding van Satan“? Wat beteekent „duizend“? Wat is
„de eerste opstanding“? Hoe de exegese daarvan? Wat
denkt u van den anti-christ? Waar wordt hij getee-
kend? Wat is het „beest“ in Openb. 13? Exegese van
„de zee“ (Openb. 13). Kunt u bewijzen dat het Beest
door den duivel wordt „geïnspireerd“? Hoe te oor-
deelen over het andere beest? Exegese van „de aarde“
(Openb. 13). Exegese van „666“. Eschatologische
prediking noodig? Wat is de apostasie? En wat „apo-
katastasis“? Bewijs voor opstanding uit de dooden.
Allen? Relatie tusschen de momenten in het laatste
gebeuren. Wie is Rechter? Eeuwige straf, exegese
daarvan?

(Zes deelen van de dogmatiek, elk 15 minuten af-
gezien van de navragen).

Voorts: Het vak „Controvers“. Wat wordt
daaronder verstaan? Hoe te denken over pseudo-
religie? Bijbel Gods Woord? Is de Schrift zonder een
„bijkomend“ spreken Gods dood of ledig? Spreekt God
altijd door de getrouwe prediking? Effectief? Verloof

de mensch 't beeld Gods? De natuur veranderde in den
val? Als Christus gewillig is tot sterven, dan is dat
genoemd rechtvaardiging van de straf. Is dat juist?
Wat is de basis voor Gods gerechtigheid in de satis-
factie van Christus en in het straffen van „een ander“
(?) voor de zonden van de bedrivers der zonde? Grond
der toerekening van de zonden van Adam. Verschil
tusschen „vader“ Adam en andere „vaders“. Is de pre-
diking „offer“, invitatie of „bevel“? Hoe dan met de
onmacht? Hoe de termen bedoeld en welke bijzondere
onderstellingen? Is het evangelie een „aanbod“? Bewijs?
Hoe de basis voor verkondiging van het evan-
gelie aan ongelooften? Hoe te oordeelen over het
„goede“ in de daden der ongelooften? Hoe de kennis
der wet bij de ongelooften? Hoe te spreken tot een
atheïst? Hoe tot de onkerkelijken? Vooral als zij den
indruk wekken toch „christen“ te willen zijn?

Navragen: Is het altijd noodig te „debatteeren“
met andersdenkenden? Hoe kan 'n „aanbod“ verbou-
den worden met de reprobacie? Meent God altijd wat
Hij zegt? Hoe kan hij dan „aanbieden“ aan of
„eischen“ van een verwoorde? Verschil van „aan-
bieden“ en „voorstellen“?

Vervolgens: Kennis der belijdenis-
schriften. Welke? Definitie van „symbool“. Ande-
re termen? Verschil in beteekenis? Hoe ontstaan
symbolen? Zijn de symbolen bepaald door hun ont-
staansgeschiedenis? Welke bezwaren worden inge-
bracht tegen het hebben van confessies? Hoe te weer-
leggen? ENZOOVOORT.

De volgende vragen zijn niet meer genoteerd; het
was me slechts te doen om een algemeen beeld van
de speciale vragen, die in de Prot. Ref. Churches leven.
K. S.

KERKELUK LEVEN

rechtmatige handeling en behandeling.

Mij werd heden toegezonden „Ons Kerkblad“ van
de synodocratische kerken in de classis Arnhem, van
4 Oct. '47. Daarin werd met vier roode potloodstre-
pen heengewezen naar een stuk van ds H. J. Kouwen-
hoven te Wageningen, waarin deze er tegen op-
komt, dat K. S. onlangs aanhaalde een uitspraak van
zijn Vader in 1893, en daaruit de gevolgtrekking
maakte, dat deze het niet eens zou wezen met de uit-
spraken inzake verbond en doop der Synode van
Utrecht in de laatste jaren. Nu zegt ds H. J. Kouwen-
hoven, dat hij het onkiesch vindt, „om iemand, die
reeds lang ontslapen is, en zich dus niet nader kan
verklaren of verdedigen, in te mengen in een debat,
dat zooveel jaren later gevoerd wordt“. Maar dan
vergist hij zich. Want K. S. heeft niet zijn Vader in
het debat gemengd, maar diens zeggen in 1893. Wan-
neer nu opgaan zou, wat ds H. J. Kouwenhoven
schrijft, dat zou daaruit volgen, dat alle beroep op,
en onderzoek naar uitingen van reeds ontslapenen,
Calvijn, Gomarus, Augustinus, etc. etc., betreffende
een strijdpunt voor het heden, ongeoorloofd, „on-
kiesch“ zou zijn.

In de tweede plaats wil ds H. J. Kouwenhoven aan
K. S. eene gevolgtrekking in de schoenen schuiven,
van welke hij zelf verklaart, dat deze haar niet maakt.
„Dit staat er wel niet uitdrukkelijk, maar het is toch
blijkbaar de strekking van het stuk“, schijft ds H. J.
Kouwenhoven. Maar dan mag hij die gevolgtrekking
ook niet als een feit voorstellen, en schrijven, dat het
in het schrijven van K. S. „voorgesteld werd“. Zulks
is ongeoorloofd.

Verder schrijft ds H. J. Kouwenhoven: „ik ver-
klaar hier dan openlijk, dat ik het van a tot z met
het destijds door mijn vader geschreven artikel eens
ben, en dat ik evenmin als hij aanvaard de veronder-
stelling, dat wie ik doop, is wedergeboren. Ik meen,
dat ik mij hiermee duidelijk, voor geen tweërlei uit-
leg mogelijk, heb uitgedrukt. Als het dus waar was,
wat K. S. zijn lezers suggereeren wil, zou ik op grond
van deze verklaring ook niet meer in de Geref. Ker-
ken kunnen blijven, noch daarin langer geduld kun-
nen worden. En zeker niet als ambtsdrager. Tot he-
den toe is dat echter nog wel het geval, en ik geloof
ook niet, dat het door dit schrijven veranderen zal.
Maar dat zullen we dan maar afwachten. Doch, mocht
het blijven zooals het is, gelijk ik stellig verwacht,
dan hoop ik dat K. S. dat zijn lezers ook zal willen
doorgeven en zodoende van betere voorlichting dien-
nen wil“.

Nu, K. S. is hier op het oogenblik niet. Ik ver-
moed, dat hij in dezen ook wel geen andere verwach-
ting koesteren zal en zou, dan ds H. J. Kouwenho-
ven, en dat hij er ook wel geen bezwaar tegen zal
hebben, als hij daarmee aan ds H. J. Kouwenhoven
een genoeg kan doen, om ter gelegenheid in „De
Reformatie“ te melden, gelijk feitelijk nu reeds ge-
schiedt, dat ds H. J. Kouwenhoven zich ten aanzien
van de verwerping van de wedergeboorte als onder-
stelling van de doopsbediening zoo duidelijk heeft
uitgesproken, en dat hem toch deswege niets door
zijn kerkeraad en zijn classis etc. is gedaan. Maar dat
hij daarmee eene „betere voorlichting“ zou geven, dan
hij te dezer zake gaf, zou hij zeker niet met recht

kunnen verklaren. Ds H. J. Kouwenhoven schijnt n.l.
te meenen, dat het nu uit is, aan het eind der zaak
gekomen. En dat is in het geheel niet zoo. Daar blij-
ven nog twee vragen te beantwoorden; n.l. of ds H.
J. Kouwenhoven terecht, naar de papieren zijner ker-
ken sedert 1942 deze zijne verklaring mag afleggen,
en ten tweede, of zijn kerkeraad en classis etc. naar
recht hem desondanks stil laten geworden?

En op die eerste vraag moet geantwoord worden,
dat het geven van zulk eene verklaring aan ds H. J.
Kouwenhoven, wanneer hij als eerlijk man niet in
strijd handelén wil met de papieren te dezer zake van
zijn kerken sedert 1942, niet geoorloofd is, en hij met
deze verklaring zich in een valsche positie ten aan-
zien zijner kerken, gerekend naar haar uitspraken en
verklaringen betreffende het onderhavige punt, stelt.
Want wanneer naar de leer zijner kerken het „in
Christus geheiligd zijn“ van de eerste doopvraag van
het doopsformulier voor kinderen, beteekent: bezit
van inwendige genade, wedergeboorte, dan vraagt hij
bij elke doopsbediening van kinderen aan hun ouders
af, of zij bekennen, dat hun bepaalde kind daaro-
moet gedoopt worden, dat het inwendige genade be-
zit, wedergeboren is. En als hij nu zelf niet gelooft,
wat hij van anderen vraagt op straffe van anders den
doop aan hun kind hun geweigerd te zien, dan is hij
aldus niet alleen in strijd met de papieren zijner kerk
in dezen, maar ook moeilijk van hulchelaarij vrij te
pleiten. Bovendien verklaarde de Synode van 1946 te
Utrecht, dat de kerk „de kinderen, tenzij zij zich als
ongelooften openbaren, beschouwen en behandelen
(moet) als zulken, die deelen in de wederbarende ge-
nade des Heiligen Geestes“. Die kleine kinderen kun-
nen zich nog niet als ongelooften openbaren. Die
moeten dus allen beschouwd worden en behandeld, ook
reeds tot en bij de doopsbediening, als deelen in de
wederbarende genade des Heiligen Geestes, dus als
wedergeboren, of, volgens de aantekening bij dezen
zin, anders als zullende wedergeboren worden. Dat is
dus doopsbediening op of in veronderstelling van reeds
geschiedde, of anders zeker te ontvangen wederge-
boorte. Daar valt niet aan te wraken. Wist men, dat
dat kind zich als een ongelooft zou openbaren, niet
wedergeboren was, noch wedergeboren zou worden,
dan zou de doop er ook niet aan mogen worden toe-
gediend. Doopsbediening dus in veronderstelling van
wedergeboorte, reeds geschied, of anders stellig te
wachten. Daarom handelt ds H. J. Kouwenhoven niet
naar recht en naar den eisch van eerlijkheid, eene
verklaring af te leggen, als hij in genoemd schrijven
doet.

En dat zijn kerkeraad, en classis enz. hem deson-
danks niets doen, zal wel waar zijn. Maar de vraag is,
of dat rechtmatig is? En daarop kan niet anders ge-
antwoord worden: ganschelijk niet. Eene kerk, die
zoo hare papieren laat verwerpen en vertreden, oor-
deelt daarmee zichzelf en die papieren. En de ker-
ken van ds H. J. Kouwenhoven hebben te dezer zake
eens geheel anders gehandeld: geschorst, afgezet, uit
het ambt geweerd, van doop en Avondmaal afgehou-
den, ook wel om wel minder duidelijke verklaringen.
En tweërlei weegsteen, tweërlei efa is den HEERE
een gruwel, ja die beide, Spr. 20:10. Ds H. J. Kou-
wenhoven kan zich dus niet terecht tegenover K. S.
er op beroemen, dat hem, ondanks zijn duidelijke ver-
klaring, door kerkeraad en classis etc. niets gedaan
wordt. Daarmee wordt K. S. in zijn schrijven niet
weertigd, en verschaft ds H. J. Kouwenhoven aan
K. S. geen „betere voorlichting“ ter verspreiding. Al-
leen maar doet hij daardoor het geestelijk en zedelijk
verval zijner kerken te meer in het licht treden.

S. GRELDANUS.

kerken geëxcommuniceerd.

Wij gaan verder met ons relaas uit de officieele
stukken van den jongsten kerkstrijd.

Men kent de beschuldiging, die ons voortdurend
voor de voeten geworpen wordt: dat wij de kerkge-
meenschap zouden hebben gescheurd en gebroken.
Meermalen (o.a. in „De strijdende Kerk“) is zelfs
de voorstelling gegeven, dat het zich niet conformeer-
en aan de synodebesluiten nog lang zoo'n ernstige
zonde niet was, als het zich onttrekken aan het kerk-
verband! En den bezwaarden van vandaag komt men
zooveel mogelijk tegemoet — als zij maar „blijven“
onder het synodale juk, dan worden zij voor het ove-
rige niet al te zeer meer lastig gevallen.

Zoo is het nu; maar in den zomer van 1944 stond
de zaak heel anders. We behoeven daarvoor alleen
maar het besluit te lezen, dat de synode toen geno-
men heeft ten aanzien van Bergschenhoek:

„De Generale Synode der Geref. Kerken, in verga-
dering bijeen op 1 September 1944,
kennis genomen hebbend van de besluiten van den
kerkeraad van de Geref. Kerk van Bergschenhoek van
6, 13 en 16 Augustus 1944, van welke deze kerkeraad
mededeeling heeft gedaan in een schrijven, toegezonden
aan alle Kerken,

vaststellende, dat door den kerkeraad niet alleen
aan cand. H. J. Schilder, wiens preekconsent door de
classis 's-Gravenhage was ingetrokken, is toegestaan
voor de gemeente op te treden, maar ook aan dr. K.
Schilder, die als emeritus-predikant werd afgezet,
vergunnend is den predikdienst en de doopsbediening
waar te nemen,

over-
ting va
keraad
herhaal
lende i
stemm
rale Sy
nemend
making
heeft g
dat d
rale Sy
citatie
maand
om te
wezen
dig erl
Synode
dat d
6, 13 e
uitgebr
de besl
bjeen,
Synode
aanvaar
1, der
zijn leid
verband
schouwe
2, aa
Hooge
schenbo
Geref. 1
3, aa
leden de
van der
in één
4, va
ders L.
ba van
aan de
Holland
zulks m
rapport
Ter t
ven, dat
keraden
„dat
maakt
node
en op
gehoo
onder
van e
deze
Wel
met d
op to
gen s
rugke
Kerk
het ei
eeren
Deze
den ker
eerst z
ken van
stuursm
tigde be
30, 32 N
ting tot
te wijze
tot den
leven, z
gelijk d
drie
erkend
in deze
De ke
ge, die
werd ge
Hetzel
ken van
Vlaander
Reeds
gende m
„De
Gen. 3
stand
besluit
o p t
de Syn
te gev
vraa
aangez
H.S. e
eenige
uit die
tuigd
dergeb
zijn bo
toegan
kansel
Op 2
sluit, de